

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
■ Numărul 4 Lei.

Boale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Incă o biruință

După zece ani de luptă a fost desrobită și presa

Aproape tot timpul de zece ani ce s'a scurs dela desrobirea națională, presa din România a fost supusă rigorilor cenzurii, care — în deplină contradicție cu dispozițiile ambelor Constituții, atât a celei vechi cât și a celei nouă — a încetănat o întreagă serie de gânduri politice, cari putând circular liber ar fi dus probabil mult mai curând la prăbușirea sistemului de guvernare odios, îngropat, să sperăm pentru totdeauna, la 3 Noemvrie ale acestui an.

A fost deci numai firesc, cu noul guvern, care, fiind în asentimentul țării, n'are nevoie de această armă pentru a se menține, să-și facă o chestie de onoare din suprimarea cenzurii, ușurând în foarte mare măsură și starea de asediu, care încă a făcut atât sânge rău în tot timpul guvernarilor de până acum.

Pentru importanța lui, dăm în cele următoare decretul regal, care stabilește noua ordine a lucrurilor, însemnând față de stările din trecut o mare biruință a presei.

Este următorul:

Am decretat și decretăm:

ART. I. — Cu începere dela data Decretului de față se ridică cenzura pentru toate publicațiunile ce apar în cuprinsul țării.

ART. II. — De asemeni se ridică starea de asediu din regiunile în care a fost instituită prin Decretele anterioare; iar ca măsură tranzitorie, se menține starea de asediu numai la frontiere, pe o fâșie de teritoriu de 10—15 km. exceptându-se însă comunele urbane reședințe de județ, cari cad în această zonă.

Această fâșie de teritoriu este cuprinsă între frontiere și o linie ce trece prin: Rașcov, Dăncăuți, Vășcăuți, Oenița, Zgurița, Cobălea, Ghipereni, Onițoani, Mireni, Ermaclia, Caplani, Cornești, Chebabcea, Nerușai, Moncel, Ceamurlie, Bairabunar, Acadălnar, Atimova, Valconi, Tomnatic, Zomlac, Zimandu-Nou, Vânători, Miersig, Leș, Sistirea, Tirebeni, Ambud și Turț, toate inclusiv.

ART. III. — În această zonă se vor aplica dispozițiunile Inaltului Decret No. 1626 din 1 Iulie 1918, cu următoarele excepțiuni:

a) Nu se va mai face cenzura presei și a celorlalte publicațiuni.

b) Autorizațiunile pentru ținerea întrunirilor se vor da de autoritățile civile, pe a lor răspundere.

c) Jurisdicția militară se va aplica în această zonă nouă numai pentru crime și delicta contra Constituției, contra siguranței Statului și a ordinii publice.

ART. IV. — Potrivit dispozițiunii imperative a art. 9 din legea stărei de asediu din 1864 toate procesele aflate la data prezentului Decret, în curs de instrucție sau judecată, înaintea instanțelor penale militare, pentru infracțiunile săvârșite pe teritoriul fost în stare de asediu, rămân în competența acelor instanțe până la complectarea lor soluționare.

ART. V. — Președintele Consiliului Nostru de Miniștri, Miniștri Noștri Secretari de Stat la Departamentele de Interne, Justiție și Război, sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a Decretului de față.

Dat în București, la 20 Noemvrie 1928.

(Urmează semnăturile Inaltei Regențe, a președintelui de Consiliu și a miniștrilor de interne, de justiție și de război).

La Blaj - în 1918

Din prilejul împlinirii alor 10 ani dela prima solie adusă de peste munți de aviatorii Precup și Niculescu

Di căpitan de aviație V. NICULESCU din Rădăuți Bucovinei, îndrăznețul pilot al mașinei care la 22 Noemvrie 1918 a adus Blajului prima solie a armatei române, ne trimite amintirile sborului său peste Carpați, puse încă de atunci pe hârtie și publicate acum, sub titlul din fruntea acestor șire, în numărul ultim (Nov.—Dec.) al revistei „Aeronautica” din București.

Sosindu-ne tocmai la timp — exact la 10 ani dela aterisirea mașinei dlui Niculescu —, dăm și noi aceste amintiri deosebit de prețioase pentru noi, premiându-le scrisoarea duiosă, pe care dsa a ținut să li-o facă tovarășă de drum. Cititorii vor găsi în ele accente atât de simpatice și impresii atât de mângâitoare pentru scumpul nostru Blaj, încât ne vor ierta desigur faptul, că am putut să le dăm de astădată atât de puțin alt material.

Iată ce ne scrie d. Niculescu:

Rădăuți—Bucovina, 19 Noemvrie 1928.

Onorată redacție,

Peste câteva zile se împlinesc 10 ani de când am avut neuitata jericire de a trece în sbor Carpații și a mă scobori, împreună cu Dl maior Precup, în mijlocul Dvs. pentru a aduce și a lua vești bune.

„Prima solie”.

Cei 10 ani ce ne despart de acea zi, cu șirul prea lung de zile posomorite de vitregia atâtor suflețe mici, n'au scăzut întru nimic amintirea sfântului entusiasm, de care întreaga suflare românească era cuprinsă atunci.

Pare că Dumnezeuul nostru vrea, ca ziua împlinirii celor 10 ani dela înfăptuirea „visului părinților și strămoșilor noștri”, a întregirii neamului, să fie senină. A redat națiunii, celor mulți anonimi cu gândul și sufletul pentru țară, liniștea și încrederea, îndelung așteptate.

Incep să cred că, acea „primă solie a a mântuirii” își poate lua din nou atributul de simbol al „sfârșitului suferințelor noastre seculare”.

Eu mă bucur din toată inima, cu aceeași bucurie, cu care am primit atunci misiunea de a pleca peste munți spre a mă scobori în necunoscutul care, peste puțin, s'a prefăcut în acea înălțătoare realitate.

Imi permit a vă trimite alăturata revistă cu articolul „La Blaj”.

Este o prea nelămurită icoană a amintirilor și mai ales a simțimentelor mele, mereu aceleași.

Regret și astăzi, ca și atunci, când am așternut pe hârtie acele rânduri, că prea puținul dar de a scrie nu mi-a îngăduit să redau exact cele simțite.

Și dacă astăzi „mă troenesc aducerile aminte”, m'am gândit ca să împărtășesc aceasta și scumpului Blaj, căruia i-am dăruit încă de atunci o mare parte a sufletului meu.

Rog spuneți Blajului, că păstrez cu sfințenie acea bucată de piatră din Crucea lui

Avram Iancu, ce mi-a dăruit prin mâna Domnului Dr. Ionel Pop și că, prin ea, îl văd mereu senin, alb și entusiast, așa cum era acum 10 ani.

Al Dvs. prea devotat
Căpitan V. NICULESCU

Și-acum urmeze amintirile:

Eram cu Grupul 1 în Bacău.

Iarna se așternu cu mult înainte de timp, nelăsând răgaz toamnei să-și isprăvească sorocul. Peste tot ninsese, nori jos, mohorâți, acopereau vederii noastre Carpații, numai ici, la câteva minute de sbor de noi.

Abia de sunase a doua noastră mobilizare în înfricoșatul războiu.

Cât entusiasm! Ceasul redeșteptării, așteptat cu resemnare și cu uriașă speranță de poporul umilit de dușman, a sosit în sfârșit.

Acum nu mai era nimeni, nici mamă, nici fiu, cuprins de înfrigurările războiului ucigător.

Mic și mare se pregătea să culeagă de astădată roadele coapte ale sacrificiilor. Fiecare simțea că destul sânge și lacrimi i-s'a dat pomului ce hrănea prețiosul rod: idealul visat de veacuri „de jalea căruia ni-au murit și moșii și părinții”. Și cu acest simțământ cel chemat răspundea fără nici o grijă, iar celor ce rămăneau, odihna nu mai li era turburată de visuri rele. De astădată veni rândul celor bune că prea s'au întrecut cu gluma cele negre

Pregătirea *)

Eram adjutantul Grupului.

Să fi fost 5 (18) Noemvrie. Rămăsesem mai târziu ca de obicei la serviciu, ca să mai deretic prin cele hârtii. Nici bunul meu prieten Gheorghiuță, harnicul Gheorghiuță, nu plecase. El își găsea întotdeauna de lucru. Inserase de mult.

Il văd intrând în biroul unde eram, zâmbind, cu o telegramă întinsă spre mine. Secretă, urgentă cu precădere, dela M. C. G.: „Pregătiți un avion care să ateriseze la Blaj. Pasagerul sosind va da lămuriri”.

Cam așa suna telegrama după cât îmi amintesc.

Și mă întrebă Gheorghiuță atunci:

— Te duci tu? La tine mă gândeam.

Am rămas ținut locului câteva clipe. Cum se putea să-mi cadă așa din senin atâta bucurie?

Din acel moment nimic altceva nu mai exista pentru mine. O singură îndoială mai mă stăpânea:

— Fi-voiu eu acela, căruia i-se va incre-

*) Toate sublinierile sunt puse de noi. N. R.

dința misiunea, cea mai sublimă misiune? Prima legătură cu Transilvania!

Am cerut și mi-s'a aprobat fără cea mai mică ezitare.

Alesei un avion cu motorul mai bun, după recomandările mecanicilor, găsirăm un mic rezervor ce era tocmai bun de montat deasupra celui al avionului, făcurăm planul cum ar fi mai bine de fixat ca să nu sară în elice tocmai când mi-o fi lumea mai dragă. Și pe dată de lucru.

Carpații se încăpățâneau să rămână ascunși în dosul norilor, ce din când în când se scuturau de zăpadă.

Trecu o zi, trecură două, trei...

9 (22) Noemvrie, Vineri

De dimineață, norii începură să se deslipească de pe munți, să se împrăștie câte puțin. Am avut și puțin soare. Cu căderea nopții cerul se limpezise, stelele luceau iarăși vederii noastre, zăpada scârția ascuțit sub pașii drumeștilor. Mi-se risipise și mie, odată cu norii, toată grija.

Avionul era gata, calea prin aer deschisă, întreaga-mi făptură era cuprinsă de o nerăbdare fără margini.

Mă îndreptam spre oraș. Se întunecase bine.

Nu-mi venea să cred că munții se văd. Mă întorceam ades să-le văd silueta neagră pe care se sprijinea bolta albastru închis a cerului înstelat.

Aproape de comandament aflai că mi-a sosit „pasagerul“ mult așteptat.

În câteva clipe vorbeam cu căpitanul Precup, transilvănean, fost în armata austriacă.

— No merem? Las'că cunosc eu bine drumul.

Ce mai somn frământat avui noaptea ceal!

Mă vedeam sburând peste culmile Carpaților, lăsând în urmă Bacăul ce se vedea tot mai mic, dispărând apoi în vălul ușor de ceață al dimineții.

La drum peste Carpați

A doua zi era neînchipuit de frumos; dar se lăsase un pulu de ger de crăpau pietrele.

Ajunserăm la aerodrom încărunțiți de suflul ce înghețase pe hainele noastre.

Harta era studiată, cerul limpede cum nu mai fusese de multă vreme, noi bine îmbrăcați. Avionul, încărcat cu manifeste, cu motorul în mișcare; de ar fi avut glas ne-ar fi mărturisit și el nerăbdarea lui.

Și am plecat, luând ușor înălțimea în viraje largi, lin străbătând atmosfera cu desăvârșire liniștită. Se sleise parcă și ea de ger. Lungul Siretului era acoperit pe alocurea de o perdea subțire de ceață nemișcată, câmpurile, dealurile, munții se îmbrăcaseră într-o mantie orbitor de albă.

Era atâta lumină peste tot! Și nici suflul meu n'avea vreun colț întunecat!

Mă uitam din când în când la altimetru 4—5—600 m. Orizontul se lărgea din ce în ce, albul pământului mi-se părea tot mai nesfârșit. Soarele parcă și pusese toată puterea să lumineze, văzând că nu poate răzbi frigul.

O întinserăm la drum, tot spre munți, spre niște culmi înalte ce abia se desemnau pe zarea îndepărtată. Lăsarăm Moinești la dreapta țintind spre Asău. Culmile înalte se arătau tot mai lămurit, noi luam mereu înălțime. Colo în sus spre dreapta, Ceahlăul măreț supraveghea amenințător imensele sale domenii. Înaintea noastră alte culmi încercau zadarnic să-l ajungă.

Altimetrul ne asigura că suntem mereu mai sus. Munții deveneau din ce în ce mai răpoși, văile mai adânci și cu umbra mai pronunțată.

Cu 2600 m. trecurăm Carpații.

Spre stânga în vale se deschide deodată larg și surzător basinul Bârsei, îmbrățișat de două părți de Carpați, mărginit în spre Nord de pământul frământat de munți al Transilvaniei, pe când spre Apus luând-o razna în lungul munților înalți, se pierdea în zarea depărtată.

Trecurăm peste Madefalva, lăsând în stânga la câțiva kilometri Cicsereda. Sburam acum peste Ungurime.

Dacă m'ar fi lăsat motorul? Trebuia să aterizez. Dacă mă prindeau Ungurii, ce mi-ar fi făcut? Dar numai câteva clipe, clipe liniștite și acelea, mi-au trecut prin minte asemenea umbre și am continuat să sorb cu lăcomie priveliștea sublimă.

Intrarăm între Târnavă, și'ntr'o ușoară pantă treceam peste dealuri și văi. Pasagerul, cam înfrigorat, urmărea mereu harta. Imi arată pe rând Odorheiul, Sighișoara, Mediaș.

Târnavele mergeau drumul lor în tovărășie, se tot apropiuau câte puțin ocolind înălțimile ce le stau în cale.

Sosirea la Blaj —

Pe „Câmpul Libertății“

— Blajul! Auzii magicul cuvânt din gura căpitanului Precup, ce tremura binișor. Uite colo, între linia ferată și Târnavă Mare, Câmpia Libertății. Iată și Crucea lui Avram Iancu pe culmea ce străjuește Blajul.

Trecurăm aproape de ea, cu ochii țintă spre piața din mijlocul orașelului. Doar câțiva trecători pe străzi și prin piață.

— Manifestele, domnule căpitan!

Și aruncă peste carling, drept în mijlocul pieței câteva pachete cu manifeste date în acest scop de Marele Cartier General.

Piața se însufleși pe dată. Unii alergau să prindă manifeste, alții — când citeau foaia capturată, — când întorceau spre noi fața. Sburam jos, deasupra caselor, ne salutau cu mâinile. Apariția neașteptată a avionului cu tricolorul românesc, acolo în mijlocul Transilvaniei îi surprinse.

După câteva viraje deasupra orașelului, ne scoborîrăm spre Câmpul Libertății, jos între două dealuri apropiate.

Unde să aterizez? Câmpul era alb, mi-se părea că stratul de zăpadă lăsa încă să se vadă gropi. Eram nehotărît.

Dar am aterizat. După câteva salturi ușoare peste mici valuri de pământ, nu departe de un șir de pomi ce însoțeau calea ferată, avionul se opri.

Ne uitaram de jur împrejurul nostru. Încă nici o ființă omenească nu se ivise prin apropiere.

Cine avea să ne întâmpine și cu ce vorbe? De: „bine ați venit“, sau: „ce căutați aci?“.

Iată unul vine alergând dinspre orașel, încă unul, mai mulți, din toate părțile, de peste râul aburos de ger, dintre pomii de la drumul de fier, de pe câmp ca din pământ răsăriți, vin, când la pas, când alergând. Sosește primul, un băețandru, neîndrăznind să se apropie de noi, uitându-se țintă spre pasărea noastră nemișcată.

— Cine sunt stăpâni aici, măi băiete?

— Românii, mă rog frumos, Domnule.

Și norodul se înmulțea mereu, care pe jos, care în trăsuri, îngrămădindu-se spre noi să le spunem ce se petrece în „Țară“, ce face frații, ce face armata română, că a venit timpul să treacă munții, că e așteptată de toată suflarea românească.

Dnii profesori Precup — fie-i țărâna ușoară, că a murit mai deunăzi în Ciuj — și Macavei, prin cuvinte întrerupte de emoție și de strigătele mulțimii de „Să trăiască“, ne-au

urat bun sosit, asigurându-ne că suntem la adăpost de orice întâmplare rea din partea vechilor asupritori. De vreo 2—3 zile*) jandarmii unguri erau desarmați, garda națională română se constituise, studenții și profesorii la o laltă cu feciorii abia întorși de pe front, cu arma'n mână, păstrau liniștea amenințată de revoluție.

Ce se petrecea dincolo „peste graniță“ în Țară? Nimeni nu știa mai nimic.

Vestea că armata română e mobilizată de zece zile, că se pregătește să treacă munții, că țara e curățită de dușmani, că dintr'un capăt la celalalt al țării e un lung freamăt de mulțumire după chinuitoarea amorțeală și suferinți pe cari poporul le îndura de ani, a scos lacrimi în ochii multora și strigăte de bucurie: „Să trăiască, să trăiască!“

Avionul dus în triumf

— Să ducem avionul mai colo, aproape de drum și de târg.

— Lângă „Piatra lui Avram Iancu“.

Și toate mâinile erau pe avion, gata să-l ridice pe sus.

Explicam cum se ține, de unde se ridică, de unde se trage, ca să nu strice ceva la gin-gașa mașină.

Abia mă țineam de avionul ce-mi părea că fuge tras de motor. Oameni ce se țineau de mâini formând lanțuri, trăgeau de montanți, unii țineau pe umeri coada avionului, alții mergând pe lângă aceștia așteptau să le ia locul — de osteneau.

O adevărată cale triumfală.

Greaua mașină n'a fost lăsată nici o clipă jos până la locul unde trebuia să se odihnească peste noapte și nici ceva nu s'a smintit la ea.

„Piatra lui Avram Iancu“!

Așa dar aci, pe locul unde mă scoborâsem a fost impunătoarea adunare dela 48. Aci poporul român a cerut energic dreptul la libertate și la stăpânirea pământului lor propriu, moștenit din moși strămoși.

Și ca amintire, ca un veșnic ecou al strigătului pentru libertate, au ridicat o cruce pe acelaș loc. Acum însă nu mai exista. Stăpânitorilor le suna neplăcut în urechi acest „veșnic glas“ și l-au nimicuit cu dinamită.

Bucățile risipite însă, întocmai ca niște sfinte moaște, au fost adunate cu evlavie și înmormântate într'un bloc de ciment, botezat „Piatra lui Avram Iancu“.

Pe aceeași câmpie, mai târziu, Vlaicu s'a coborît cu minunata lui pasăre, în jurul căreia s'au strâns mii de suflete asuprite...

— Cum rămâne avionul? Întreba eu.

— N'aveți nici o grijă. Gardă puternică avem, o întărim și cu o mitralieră, D-voastră mergeți și vă încălziți, vă odihniți, imi răspunse șeful gărzii orașului.

Intr'adevăr că într'o clipă se pregătise totul, după ce au aflat că rămânem peste noapte acolo.

Între prietini dela Blaj

Intrarăm în orașel, într'o trăsură cu doi cai suri, însoțiți de mulțime de curioși.

Nici un blăjean nu mai era străin de noua știre. În ciuda gerului ferestrele se deschideau la trecerea noastră, batistele se agitau, din toate părțile auzeam strigăte de „trăiască“.

Nu-mi dădeam seama aproape de ce se petrece. Ceva neclar, ca un vis imi părea totul, numai aievea nu-mi venea să cred că este.

Furăm conduși la reședința mitropolitană.

Peste tot inimi calde, bine voitoare, și zidurile groase, bătrâne, bolțile scunde ne urau parcă bun sosit.

Și în singurătatea camerei ce mi se desti-

*) În realitate: de vre-o 2—3 săptămâni. N. R.

nase pentru odihnă, avui timp să gândesc mai liniștit.

Eram în Blaj, deci! În Blajul, de unde au pornit atâția luminători ai poporului rob, de unde au pornit o sumă de promotori ai mișcărilor culturale naționale, eram în Blajul cu sumedenie de școli ce susțineau caracterul național amenințat al poporului românesc, în Blajul pe care-l visam neconținut de vre-o patru zile... am aterisat bine... am fost primit și îmbrățișat de frații ce purtau liber acum tricolorul... avionul era păzit de 18 profesori și studenți... numai minuni se petreceau în fața ochilor mei, minuni pe cari le trăiam.

În sala de ședințe, alături de camera unde stăteam, comitetul național, prezidat de părintele Vasile Suci, azi mitropolit al Blajului, discută cu o liniște cerească, de sigur lucruri mari.

Nici o voce mai ridicată n'am auzit, deși se pune la cale soarta unui popor întreg.

Când mai târziu am știut precis ce s'a hotărât acolo, liniștea ceea s'a prefăcut în suflul meu în chipuri ce nu aveau nimic pământesc.

Nu mai existau pentru mine persoane aieva, ci numai spirite ce, în lumea lor necunoscută, conduceau lumea prin porunci neauzite, dar de cari tremura pământul... Ungurimea în cazul nostru...

Seara, după un ospăț al înfrățirii și al libertății dobândite după secole de așteptare, cu căpitanul Precup, pasagerul, făcurem o vizită la rudele unui camarad.

Nu s'a vorbit nimic altceva decât despre evenimentul zilei, despre tricolorul ce strălucea de-a curmezișul mesei, despre fericirea contemporanilor de a trăi cel mai mare ceas al unui popor, cum e al nostru.

Un tânăr student, om de casă intră grăbit. Schimbăm câteva vorbe și se grăbi tot atât de mult să ne părăsească:

— Iertați, dar trebuie să mă duc că sunt de caraulă, am de făcut pază. Și dispăru în cadrul negru al ușii.

Gânduri răslețe nu mă lăsară să închid ochii multă vreme, în noaptea ceea.

Intr'un târziu adormii doborât de oboseala drumului și a frământărilor celor 4—5 zile.

Cum lucrează Blăjenii

Toată noaptea ceea s'a lucrat.

Comitetul discutase de cu seară ce trebuia de făcut față de vestea neașteptată din „Țară“, luase hotărârea și acum fiecare trebuia să fixeze în scris, cum se cade, ca răspunsul să plece pe aceeași cale — calea vântului.

Dimineața, totul era gata.

Pe fața câtorva se cunoșteau urmele unei nopți nedormite, ochii cu luciri streine, părul în desordine.

În aceiași noapte, ziarul blăjean „UNIREA“ publică:

PRIMA SOLIE

din Țara românească ne-a sosit azi (Sâmbătă) la ora unu d. a.

Locotenentul pilot Niculescu din armata română și căpitanul Precup, originar din Transilvania, au sosit cu aeroplanul, îmbrățișând Apelul pentru Blaj. Dânșii au plecat dela Bacău și au parcurs drumul până la Blaj în 2 ore.

Lumea a alergat din toate părțile, aclamând aeroplanul, cu culorile românești.

După câteva virajuri peste oraș, a aterisat pe Câmpul Libertății.

Toată lumea a grăbit într'acolo, prin gheață, zăpadă și tină, ca să strângă mâna fraților ce ne-au adus solia mântuirii.

Ei ne-au spus că Armata română a trecut Carpații — prin zăpadă de peste doi metri — și că vin să ne îmbrățișeze cu dragoste de frați și să anunțe și locuitorilor străini de pe aceste plaiuri românești, că via în numele păcii și a libertății neamurilor.

DI G. Precup și Dr. V. Macavei i-au salutat de bine venire.

Visul lui Vlaicu și al milioanei de Români s'a îsbândit.

Ei a fost solia cea dintâi, simbolul; „visul neîmplinit“, de care pomenea poetul.

Solia de azi e realitatea, biruința principiului național peste toate obstacolele de până acum.

Trăiască vestitorii acestei biruinți!

Trăiască România Mare!

Urma apoi manifestul aruncat asupra Blajului.

Încă în zorii zilei, reședința mitropolitană se reînsuflețise, după păruta liniște din timpul nopții.

Pomii din fața ferestrelor camerei unde mă odihnisem, abia își lineau crengile de alba promoroacă ce le acoperea, parcă să le aperse de gerul năpraznic.

Aceeași zi, ca și eri dimineață în Bacău.

Îmbrăcați ca de sbor, părăsirăm caldă încăperea. Plicurile ce conțineau sublime rezultate ale dorinții unui popor de milioane și exprimate prin comitetul național erau gata a ne fi încredințate spre a le duce peste munți, la lași. Le poartă trăsura aștepta să ne ducă spre Câmpia Libertății.

În aceeași noapte, la vestea că un aeroplan din Țara românească s'a scoborât la Blaj, câțiva entuziaști români din Alba-Iulia, veniră să ne salute.

Păstrez cu cea mai adâncă evlavie, amintirile ce mi s'au dat atunci, la luat de rămas bun.

Două arme capturate, din partea unor studenți, o piatră cu pete de aur din Munții apuseni, pe care mi-a înmănat-o părintele vicar Vasile Suci, însoțită de cuvinte în cari se amesteca blândețe și energie; un domn, cam mic, puțin gras (de ce nu-i mai știu numele?) îmi dădu o piatră de ametist.

DI Dr. Ionel Pop îmi întinse o bucată de piatră de var, pe care albia o hârtie legată cu o sfoară.

— Primiți din partea Blajului această amintire. E din crucea lui Avram Iancu.

Și citii în acea scrisoare:

Dragă Domnule Niculescu!

Trecând Carpații în zbor, împreună cu dl Victor Precup, ca prima solie a mântuirii noastre, ai aterisat eri, 23/XI n. pe „Câmpul Libertății“.

Du, te rog, fraților noștri dragi, toată căldura sufletului nostru; du-le chemarea noastră. D-ta ne vei fi pururi neuitat, și, ca să-ți aduci din când în când aminte de aceia, pe cari sosirea D-tale i-a făcut fericiți, primește dela noi o amintire: o bucată de piatră.

E o întruchipare a luptelor noastre seculare și a suferințelor noastre.

E o bucată de piatră din vechea „Piatră a Libertății“ ridicată în 1848 pe câmpia de lângă Blaj, unde ați aterisat Dvoastră. Ungurii, ca nici barem acest modest semn al doritei libertăți să nu-l avem, au aruncat în aer cu dinamită vechea piatră. Din trupul ei e bucată, care îți va aminti de noi.

Blaj la 24/XI n. — cu frățescă dragoste. — Dr. Ionel Pop.

Iarăși pe „Câmpul Libertății“.

Plecarăm spre câmp.

Gerul ne pișca vârful nasului, lipea o clipă geană de geană; roțile trăsorii scârțiau ascuțit pe zăpada bătută a drumului.

Trecători îmbrăcați gros, se grăbeau spre acelaș câmp.

Soarele, ce abia răsărise de după dealul de peste Târnavă Mare aburoasă, își rânjea dinții tăioși.

Avionul se odihni bine, garda a veghiat credincioasă. Legionarul Sandu scria mai târziu în „Unirea“: „... scump tezaur păzim noi... cei cu gânduri viclene și mârșave numai peste trupurile noastre ar putea să-l atingă!... Avionul scump doarme înainte liniștit, în siguranță deplină...“

Lume multă, grupuri-grupuri în preajma avionului înghețat. Unii jucau pe loc ca să nu lase picioarele să înghețe de tot. Sub brațele

multor cucoane, flori — crisanteme — smulse dela locul lor cald din casă, tremurau și ele parcă de frig.

În haina groasă și peste măsură de mare cu care eram îmbrăcat, în încălțăminte de blană ce-mi făceau picioarele ca de urs, străbătui o bucată în lungul câmpului ca să cercetez locul de pe care trebuia să-mi iau sborul, și mă întorsei spre avion.

Încercai să trag de elice. Abia se mișcă. Scursei eu ieri, la sosire, uleiul încă subțire din motor, într'o tinichea, ca să-l pun înapoi la plecare, fierbinte.

Dar ce mai rămăsese era sleit de ger, înțepenind încheieturile motorului.

Un foc bun, focul gârzii, pâlăia ici la câțiva pași.

Câțiva feciori încălzeau pe lângă el uleiul, mi-l treceau mie, așa fierbinte și-l petreceam prin motorul pe care stăteam cocoțat.

Mulțimea înfrigurată aștepta nerăbdătoare, unii jucau pe loc, alții se plimbau de acolo până colo.

La câțiva pași de avion se formă un cor. Cântece naționale se ridicau armonioase, vesele în văzduhul luminat, ca rugăciuni de mulțumire.

„Pe-al nostru steag e scris unire“. Unirea nu mai era utopie. Zi cu zi, dela mortalele lovituri ce primise inamicul, dela prăbușirea învinșilor, ideea Unirii tuturor Românilor se lămură tot mai mult, lua forme mai vii, se prefăcea într'o ființă aieva.

Se cânta acum Unirea câștigată.

Dorul de ea trecea cu fiecare clipită, căci Unirea se apropia văzând cu ochii.

... Și motorul nu voia să pornească!... eu nu-mi mai simțeam degetele de frig.

N'aș fi dorit, dar eram puțim cam necăjit, că încheieturile motorului nu voiau să se moaie așa de ușor. Eram tot una de ulei pe mâini.

Din când în când mă ridicam în picioare, sus pe motor și mă uitam de jur împrejurul meu, apoi reîncepeam operația petrecerii uleiului.

Câțiva se iscăleau pe pânza avionului.

Să-i rog să nu o sgărie?

Oh! nu. Din contra, să-i invit să se iscălească mulți, mulți, toți câți erau acolo.

Și am aruncat câteva vorbe de acolo de unde eram cocoțat.

Câteva creioane treceau din mână'n mână:

„Trăiască România Mare, trăiască Regele și frumoasa noastră Regina Maria... Vă așteptăm să veniți neîntârziat“...

Peste puțin timp aripile inferioare, coada avionului se arătau pestrițe de sute de scrisuri.

Intr'un pătrat de linii, se vedea lămurit numele celor 18 din „garda de onoare“.

Din nou la drum

— Trageți acum.

Și cei doi feciori, pe cari îi învășasem cum să tragă de elice, se opintiră voinicește.

Elicea le fugi din mâni, aruncându-i înapoi cu un val de aer rece.

Mișcare peste tot la zgomotul motorului.

Un moment cântecul se opri, dar îndată porni cu mai multă însuflețire.

Rămas bun, buchete de flori, urale...

Fiecare găsea să ne spună câte ceva, stringându-ne mâna.

— Ei, acumă vă rog la o parte, într'acolo să nu mai fie nimeni, că e prea înălțător acest ceas, ca să ne fie stricat printr'o întâmplare nenorocită, mă rugai eu, emoționat de cele ce se petreceau în ochii mei, și arătând direcția ce trebuia să iau pe câmp.

Sunetele armonioase ale corului se amestecau cu zgomotul regulat al motorului. Noi, sburătorii, mai făcurem ultimele pregătiri de plecare, apoi cu un semn spre cei ce țineau de aeroplan, ca să se dea la oparte, și spre mulțime ca de „rămas bun“, pe când motorul

acoperea toate glasurile, plecărăm lunecând printre două șiruri de oameni, ce se depărtau între dânsele.

Zării căciuli și batiste vânturate în aer; parcă ași fi auzit încă clocote de glasuri, apoi nimic de cât cântecul motorului și biciuitul asupra al aerului.

Un viraj spre stânga, ca să ne întoarcem de-asupra câmpului împesit al Libertății, pentru un ultim salut și încă un viraj... entusiasm pe deasupra Blăjenilor, apoi în sus printre Târnavele ce se depărtau, fiecare spre culmea ei, spre mușii înalți, pe unde trecuserăm eri venind încoace.

O jale adâncă mă cuprinse; înaintea mea nu mai erau munții atrăgători de eri, vedeam colo în depărtare un zid înalt până la cer, zid clădit din pietre aruncate în neștire una peste alta, un zid, pe care cu greu l-ași putea trece.

Parcă eu duceam acum avionul în spire...

Căpitan V. Niculescu

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhiepiscopozan a numit pe p. *Ilarie Deac* administrator local la Câmpeni, pe p. *Alexandru Caian* adm. local la Aruncuta, pe p. *Moisim Tarna* adm. local la Chesler, pe p. *Ioan Florea* adm. local la Ilieni, pe p. *Iuliu Moldovan* adm. local la Comori, iar pe p. *Victor Anghel* adm. local la Mojna.

Serbările dela Alba-Iulia vor fi la primăvară. pentru a putea da serbărilor dela Alba-Iulia un caracter de mare manifestație națională, guvernul a hotărât să le amâne pentru primăvară, când se va prăznui, cu tot fastul cuvenit, nu numai unirea Ardealului, ci a tuturor provinciilor unite în cadrul statului nostru național de azi. Marele eveniment dela 1 Decembrie 1918 se va comemora totuși, prin festivități locale, în toate centrele mai importante ale țării. La aceste festivități se va reprezenta și guvernul prin membri săi, fiecare în câte o localitate.

Nou inspector pentru școlile secundare. Directorul liceului nostru de fete, p. *Iraian German*, a fost numit din partea ministerului instrucțiunii inspector secundar pe lângă inspectoratul regional din Cluj.

Locale. Duminica viitoare, a săptămânii a patrusprezecea după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală profesorul *Dr. Augustin Popa* dela Academia de teologie.

— Locul Atelierelor Orfelinatului nostru din Blaj l-a luat o școală superioară de arte și meserii, care având subvențiile necesare dela stat va continua să țină în funcțiune mașinările costisitoare ale fostelor Ateliere, fără a spori deficitul acelora și poate chiar realizând anume economii. Directorul școlii, d. *Iosif Domșa*, este o bună garanță, că nădejtile puse în noua școală a Blajului vor fi cât mai perfect implinite.

— De-alungul străzii de dincolo de calea ferată, precum și pe strada Mitropolitul Vancea, în fața Internatului de băieți, s'au făcut plantații de lemn, cari sunt o nouă contribuție la înfrumusețarea orașului.

Premiul Nobel pentru chimie. Oamenii de știință premiați anul acesta cu premiul Nobel pentru chimie sunt profesorul *Heinrich Wieland* dela Universitatea din München și profesorul universitar *Windhaus* din Gotha.

Contingentul de jandarmi a fost redus. În legătură cu noile dispoziții referitoare la starea de asediu, guvernul, luând și avizul marelui stat-major, a redus jandarmia cu 12,000

de oameni, trimițând la vatră întreg contingentul 1926. De asemenea a desființat detașamentele mobile, a căror menire, de a »supraveghia«, chipurile, mișcările opoziției național-tărăniste, este astăzi fără obiect. Ofițerii aparținând acestui detașament au fost trimiși la trupele din cari fac parte. De pe urma suprimării acestor jandarmi »cântăreți« — de cari, nu odată, a avut și Blajul nostru parte —, statul va realiza o economie anuală de circa 150 milioane Lei.

Tichetele pentru rapide. Direcțiunea căilor ferate anunță, că costul tichetelor pentru rezervarea locurilor la trenurile rapide este de Lei 80 clasa I și Lei 50 clasa II până la distanță de 300 km. inclusiv, iar dela 301 km. în plus taxa este dublă.

† **Dr. Iuliu Callian**, avocat în Ludușul de Mureș, s'a stins la 19 Noemvrie c. în anul 46 al vieții și 15 al fericitei sale căsătorii. A fost un fruntaș între fruntașii aceluia ținut și moartea lui timpurie a trezit regrete unanime în toți cari l-au cunoscut. Il deplâng numeroase rudeni, între cari și p. director al liceului nostru de băieți, căruia îi transmitem, și pe această cale, condoleanțele noastre. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Valeria Filipan**, n. **Nemeș**, soția preotului nostru Valer Filipan din Glod (eparhia Gherlei), s'a stins la 18 Noemvrie c. în anul 44 al vieții și 27 al fericitei sale căsătorii. Afară de soțul nemângăiat o deplâng 2 băieți și o fetiță. — Odihnească în pace!

* **ICONIȚE SFINTE** și ilustrate cu caracter religios se pot avea, cu prețurile cele mai ieftine, la teologii anului IV din Alba-Iulia. Iconițele se desfac pentru sumele de 150-4 Lei, iar ilustratele pentru 4-6 Lei. Cerem sprijinul binevoitor al Veneratului cler și a societăților religioase. Adresa: *Teologii an IV, Alba-Iulia* (Seminarul catolic).

Telefonul „Unirii“

Ș. Cinci. Adresa de care Vă interesați ni-s'a trimis direct din orașul arătat în ea, fără nici o altă indicație. Cereți deci lămuririle dorite deadreptul de acolo.

P. București. Am văzut și noi polioghiile arhimandritului și așteptăm sfârșitul pentru a vedea dacă trebuie să mai răspundem și noi. Dupăcum foarte bine observați, Prea Cuvioșia Sa, în loc să facă, la fel cu d. Nae Ionescu, cuvenita »metanie«, pe care i-am cerut-o în chestia mitropolitului osândit al Mariaviților din Polonia, a început să bată pur și simplu câmpii, îndrugând câte verzi, uscate, »pățanii« cum le zice -- vechi și nouă, de pe urma cărora crede să poată scoate bazma curată pe »Preasfințitul« Nicodem dela mănăstirea Neamțiu și să infunde pentru totdeauna gura celorce pot fi însemnați cu porecla vrednică de un arhimandrit: »lifiță catolicească și jivini cari slugărnicesc prin grajdurile Vaticanului«. În tot ce-a scris până acum, pe cele 7 coloane mari tipărite cu petite, nu se face însă nici una, nici alta. Ele nu sunt decât o înșirare foarte puțin inteligentă de locuri comune, în ce privește catolicismul, și o ridicolă spălare prin tangentă a mariavitului Kovalski — o jertfă, chipurile, a catolicilor — și a celor de teapa lui din sinul ortodoxiei. Că până la urma ce va mai scoate P. Cuvioșia Sa din traista cu »pățanii«, nu știm, dacă va urma însă pe calea ce-a apucat, să nu se aștepte din partea noastră decât la un zimbet de compătimire sinceră.

Dr. B. Cluj. Spuneți, Vă rugăm, multă sănătate »Sihastului« dela »Țara Noastră«, apucat, se vede, deadreptul... în groapă leilor, de unde abia credem să mai aibă scăpare, cu toate că pare a fi destul de greco-catolic pentru a nu fi mâncat din partea »leilor« dela »Unirea«. Mai spuneți-li apoi, că dsa încă ar trebui să nu fie prea mulțumit de ministeriatul dela culte al dlui Goldiș, care — »abil« cum este — a reușit de altfel să încerce asupra sa nu numai odiul Blajului, ci și groaznică anatema a Sibiului. Cât pentru prima parte n'are decât să citească discursul acestui fost ministru, pe care l-a rostit la Senat în 16 Decemvrie 1926 și pe care l-a trimis, acum de curând, și episcopiiilor noastre. Iar dacă nu va înțelege »să-ți fie ție« vorba Scripturii — ca un păgân și vameș.

N. Brașov. Trimbița din care p. econom D. Popescu Mosoaia sună în numărul ultim al »Siarului« »Crucea«: buciumul de alarmă către preotimea ortodoxă, nu știm încă ce vrea să însemne. Deocamdată înțelegem numai atât, că cineva (probabil din cercurile fostului guvern) are tot interesul ca clerul ortodox să se alarmeze, fără a se arăta cu un singur cuvânt de unde amenință »cumplita primejdie de năvălire a tot soiul de vrăjmași periculoși cu chip de om«. Ce nu putem ști de pe acum, probabil se va arăta în curând și atunci vom putea să ne dăm și noi seama dacă e vorba de noul guvern, ori poate numai de... concordatul cu Roma, semnat de marele ortodox Vasile Goldiș.

B. Șimleul Silvaniei. Am primit cu mulțămăit suma de 2200 Lei, abonament dela parohiile Bănișor,

Cizer, Crasna, Horvat-Petenia, Hurez-Ponița, Mal, Marin, Peceiu, Pria, Șeredeu și Șimleul Silvaniei. La parohia Hurez-Ponița, fiind achitat abonamentul pe anul curent, suma de 200 Lei s'a contat pe anul viitor.

M. Boereni. Am primit 300 Lei. Achitat până la finea anului curent.

Oficiul parohial. Giungl. Am primit abonamentul pe anul trecut.

Gh. Aluniș. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

M. Straja Confirmăm primirea sumei de Lei 200.

Consistorul arh. de Alb-Iulia și Făgăraș

Nr. 7023—1928.

Publicațiune de concurs

Pentru postul de **măestru tâmplar** la Școala de meserii »Sf. Iosif« de pe lângă Orfelinatul gr. cat. român de băieți din Blaj, publicăm prin aceasta concurs nou, cu termenul de 30 Noemvrie 1928.

Retribuțiile împreunate cu acest post se plătesc din bugetul Ministerului Instrucțiunii publice și sunt întru toate egale acelorora, pe cari le au maeștrii școlilor similare ale Statului, inclusiv gradații și drept de pensie.

Ceice doresc să obțină acest post, vor avea să-și înainteze încoace cererile însoțite de documente, dovedind că întrunesc condițiunile cerute de legea asupra învățământului profesional.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 13 Noemvrie 1928.

Dr. Vasile Suci
Arhiepiscop și Mitropolit.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 11 — ?

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericesti. Vesminte din cele mai bune stoffe.

Prapori de mătăsă din Damasc. Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire cadelnițe, picside, epitrafire.

Fabrica de elopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit dela 10—500 kgr.

Prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr 6

(97) 55—?